

מתווה מפורט פרק כה

הצעות ודגשים	דיבורי המתחיל ברש#י	תכנים מרכזיים ודגשים	פרק	נושא
<p>מלקות על מספר סוגי מצוות ל"ת ישנו חיוב מלקות מדין תורה. פרשה זו יכולה להיות מורכבת להוראה מכמה פנים. להלן מספר הרחבות, וכל מורה יעסוק בה ע"פ שיקול דעתו:</p> <p>1. "אַרְבָּעִים יָכֹנֹוּ" פרשת המלקות, ונושא הענישה בכלל, יכולה ליצור רושם מוטעה אם אין מבהירים את תנאי הקיום שלהם בפועל: 1. העבירה נעשית במזיד 2. שני עדים כשרים ימסרו עדות על כך בבית דין 2. העדים היתרו בעושה העבירה בשעת מעשה, שידלו אותו לפרוש הימנה והבהירו לו את העונש עליה ("פרוש! או: אל תעשה! שזו עבירה היא, וחייבין עליה מיתת בית דין, או מלקות") 4. מוכח כי עושה העבירה הבין את ההתראה 5. עושה העבירה התריס כנגד המתרים בסמיכות מיידית להתראה - "אף על פי כן! על מנת כן אני עושה!". רק אם נתקיימו התנאים הללו, וחייבו בית הדין את עובר העבירה, חל עליו דין מלקות מדין תורה, ואין מלקים אותו עד שיאמדו את בריאות גופו וחוסנו שלא להביאו לידי סכנה.</p> <p>יוצא, אם כן, שעל עברות רבות יש חיוב מלקות, אולם בפועל, בגלל ריבוי התנאים ההלכתיים, כמעט ולא ייתכן מקרה בו חוטא יענש במלקות. מכך אנו למדים שני דברים, ראשית - החיוב העקרוני בעונש מלמדנו על חומרת</p>	<p>פס' ג: "לא יוסיף" - אזהרה למכה את חברו</p> <p>פס' ג: "ונקלה אחיך" - "משלקה - קראו אחיך"</p>	<p>א-ג: הסבר כללי: על מספר סוגי מצוות לא תעשה ישנו חיוב מלקות מדין תורה, ולימדה תורה כי על שליח בית הדין להיזהר שלא להוסיף להעניש ולצער את עושה העבירה מעבר למה שנתחייב, אלא "כְּדִי רְשָׁעֲתוֹ בְּמִסְפָּר. לא יוסיף...פן יוסיף להפתו על אלה מִקֵּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיךָ לְעֵינֶיךָ".</p> <p>ד: "איסור" לא תחסם שור בדישו" - אסור לחסום את פי הבהמה בזמם ולמנוע ממנה לאכול את הדבר שבו היא עושה מלאכה.</p> <p>ה-י: מצוות ייבום - הסבר כללי של המושגים: "ייבום" - כאשר מת אדם ללא בנים מצוה על אחיו לשאת את האשה האלמנה וכך הילדים שיוולדו ימשיכו גם את שמו של האח המת, "חליצה" - כאשר מסרב האח לייבם את אשת אחיו (ובהתקיים תנאים מסוימים על פי ההלכה), נעשה טקס חליצה, בו ניגשת האשה אל האח "וְחָלְצָה</p>	כה (2-3)	המצוות

<p>החטאים האלו בעיני ה', שנית - מידת הרחמים של ה' מצמצת כמעט לגמרי ענישה גופנית קשה</p> <p>2. "לא יסיף" דווקא מפרשה זו ניתן ללמוד עד כמה צריך להיזהר בהכאה. הנה, כמה מזהירה התורה על אדם שחטא במזיד ובהתרסה ונתחייב הכאה בבית הדין, ואעפ"כ אסור להוסיף על מכתו ויש להיזהר בכבודו. רש"י לימד כאן פעמיים על הענין: בד"ה "לא יסיף" – מכאן אזהרה למכה את חברו ואפשר להביא מדברי השולחן ערוך בענין (חו"מ, סימן תכ): "אסור לאדם להכות חבירו ואם הכהו עובר בלאו שנא' פן יוסיף", ואם הקפידה תורה בהכאת רשע שלא להכותו יותר על רשעו, קל וחומר בהכאת צדיק! והמרים יד על חבירו להכותו, אפילו שלא הכהו נקרא רשע", וכן ברש"י ד"ה "ונקלה אחיך" – "משלקה - קראו אחיך" שמשעה שקיבל האדם את עונשו הרי הוא כאחייך לכל דבר ויש להקפיד בכבודו.</p> <p>3. 40 או 39? לשיקול דעת המורה להביא את דרשת רבותינו המפורסמת (בבלי, מסכת מכות כב.) שמנין המלקות המקסימלי הוא 39, ודרשו את המילה "במספר - שהוא המספר הסמוך ל40" זוהי דוגמה חדה לפירושי רבותינו הנראים רחוקים ואף סותרים את פשוטו של מקרא, אולם אלו קבלות שקיבלו רבותינו, ובכל מקום הדבר מתבאר במקומו ולפי הענין, ולדעת הרמב"ם כאן מנין המלקות מן התורה הוא ארבעים שלמות, ורבנן תקנו למנות ל"ט, כי חששו פן יוסיף ויעבור על "לא יוסיף להכותו", ועשו סיג לתורה.</p> <p>הדישה היא פעולה הנעשית לאחר הקציר כדי להפריד את הגרגירים מהמוץ. פעולה זו היתה נעשית באמצעות דריסה של שוורים על גבי התבואה, וכן באמצעות מורג - לוח עם יתדות ברזל - אשר היה קשור לבהמה. כאשר</p>		<p>נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו"</p> <p>יא-יב: תשלומי בשת – הסבר כללי: התשלום החמישי מ"תשלומי נזק" (המנויים בפרשת משפטים) שחייבים בו כאשר יש בושה בהכאה.</p> <p>יג-טו: יושר במסחר: איתור המצוות בפרשיה: שלא להחזיק ("בכסף, בביתך") במידות ובמשקולות שאינן מכוונות, כדי להרחיק מאיתנו את הרמיה במסחר, אלא להקפיד על מסחר הוגן בשוק: "אבן שלמה וצדק יהיה לך, איפה שלמה וצדק יהיה לך למען, יאריכו ימיה על האדמה, אשר ה' אלהיך נתן לך"</p> <p>יז-יט: זכירת מעשה עמלק – המצווה לזכור את מעשה עמלק אשר מיהר לתקוף את עם ישראל בעת חולשתו כדי להשמידו; מצוות מחיית עמלק לאחר ירושת ארץ ישראל והתבססות בה.</p>	
---	--	--	--

<p>השור עושה בתבואה ופיו חסום, הרי הוא משתוקק לאכול מהגרגירים ואינו יכול.</p> <p>חידת התמצאות אפשר לשאול היכן למדנו בתנ"ך על מקרים שבהם קרוב משפחה נדרש למעשה ייבום? (מעשה יהודה ותמר, עם ער אונן ושלה, בראשית פרק לח, וכן מעשה בועז ורות, מגילת רות פרק ד)</p> <p>לא תחסם שור בדישו כתב בעל ס' החינוך בטעם הדבר שהוא להתנהג בחסד ובחמלה עם בעלי החיים, ומתוך כך מרגיל האדם עצמו בחמלה. ניתן לקשר למצוות נוספות שעניינן התנהגות רחמנית לבעלי חיים (כגון מצוות פריקה, שמות כג, ה; חובת ההאכלה לבהמתו לפני אנשי ביתו וכיו"ב) ולדון בדוגמאות בהן נפגשים עם צער בעלי חיים; אפשר להתרחב מעט מתוך עולם ההלכה - מותר להשתמש בבעלי חיים, שהוא לצורך האדם אך אסור לצערם שלא לצורך ואסור לנהוג בהן באכזריות.</p> <p>בושת כדאי להסב את תשומת הלב לכך שהתורה רואה בבושה נזק, ומכאן עלינו ללמוד את חשיבות הזהירות בכבוד הזולת גם כאשר לכאורה אין נזק ממשי. ניתן להמחיש באמצעות דוגמאות שיעלו התלמידים.</p> <p>בענייני השקילה והמסחר בשוק - יש להשתמש בהמחשות לכלים ולמידות הנזכרים בפרשה על מנת להבין את האיסור. מכאן נוכל לדון בעקרון החינוכי ובדוגמאות נוספות של ההתנהגות ביושר בעת המסחר. ניתן להוסיף ולקשר</p>	<p>פס' יח "אשר קרך" פירוש הראשון - לשון מקרה ופירוש שלישי - על דרך ה"משל לאמבטי רותחת"</p>			
--	--	--	--	--

<p>לחיי התלמידים - כיצד יכול להתבטא בימינו- במציאות הממוחשבת, פרסום מטעה וכדו'.</p> <p>פרשת זכור נקראת ב"שבת זכור", השבת שלפני פורים, וחכמים למדו שמצווה זו של זכירת מעשה עמלק היא חובה, על כן מתכנסים כל הציבור אנשים נשים וילדים בוגרים לשמיעת קריאה זו. ובפורים עצמו המנהג להכות את המן על מנת למחות את שמו וזכרו. כדאי להביא לכיתה רעדן כדי להיכנס לאוירה.</p>				
--	--	--	--	--